

Η διοργάνωση έκδοσης βιβλίου τοπικής ιστορίας της Κύπρου και η ιδιαίτερη σημασία της

του Δρα Χρίστου Γ. Αριστείδου, Διευθυντή του Κοινωφελούς, Επιστημονικού και Πολιτιστικού Ιδρύματος «Φώτος Ια. Φωτιάδης»

Από τις 25 - 29 Σεπτεμβρίου 2023, στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Στροβόλου πραγματοποιήθηκε με πολύ μεγάλη επιτυχία Έκδοση Βιβλίου Τοπικής Ιστορίας. Σ' αυτή εκτέθηκε ένας πολύ μεγάλος αριθμός βιβλίων τοπικής ιστορίας που έχουν εκδοθεί στην Κύπρο και αναφέρονται στην ιστορία διαφόρων χωριών, πόλεων και κωμοπόλεων, καθώς και σε διάφορα ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία της Κύπρου. Αυτή προκάλεσε ζωνρό ενδιαφέρον και προσέλκυσε μεγάλο αριθμό επισκεπτών απ' όλη την Κύπρο. Στη σημαντική επισκεψιμότητα της Έκδοσης συνέβαλε και το γεγονός ότι η Έκδοση παρέμενε ανοικτή για τους επισκέπτες για μία εβδομάδα και αρκετές ώρες κάθε μέρα, από τις 11 π.μ. μέχρι τις 6.30 μ.μ.

Σ' αυτή εκτέθηκε ένας πολύ μεγάλος αριθμός βιβλίων που αναφέρονται σε διάφορα θέματα που αφορούν την τοπική ιστορία της Κύπρου και εκδόθηκαν από διάφορα ιστορικά, δημοσιογραφικά και άλλα επιστημονικά και ερευνητικά ιδρύματα, εκδοτικούς οίκους, τοπικές αρχές, εκκλησιαστικές αρχές, ιδιώτες, φίλους του βιβλίου και άλλους φορείς. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στην προβολή βιβλίων της ιστορίας των κατεχομένων Δήμων και Κοινοτήτων της Κύπρου, στην προσπάθεια να προβληθεί τόσο η ιστορία όσο και τα ίδια τα ιστορικά και δημοσιογραφικά μνημεία των κατεχομένων Δήμων και Κοινοτήτων της χώρας μας.

Στη διοργάνωση και πραγματοποίηση της Έκδοσης αυτής συνέβαλαν αρκετοί οργανωμένοι φορείς, η βοήθεια των οποίων υπήρξε πολύ σημαντική. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται το Κοινωφές, Επιστημονικό και Πολιτιστικό Ίδρυμα «Φώτος Ια. Φωτιάδης», το οποίο υπήρξε εξαρχής αποδέκτης και ένθερμος υποστηρικτής της ιδέας του διευθυντή του για τη διοργάνωση της Έκδοσης, οι κατεχόμενοι Δήμοι (Δήμος Λευκονοίκου, Κυθραίας, Λαπήθου, Καραβά), οι Ενώσεις κατεχομένων Κοινοτήτων Επαρχίας Κερύνειας, Λευκωσίας, Αμμοχώστου, καθώς επίσης οι κατεχόμενες κοινότητες της επαρχίας Κερύνειας, Αμμοχώστου, Λευκωσίας, Σολιάς κ.ά.

Επίσης, πολύ σημαντική υπήρξε η συμβολή των Εκδοτικών Οίκων βιβλίων, οι οποίοι ευχαρίστως χαιρέτησαν την ιδέα διοργάνωσης της Έκθεσης Βιβλίου Τοπικής Ιστορίας, το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (P.I.O.) που ευχαρίστως αποδέκτηκε την πρόταση να υποστηρίξει τη διοργάνωση της Έκθεσης και ο Δήμος Στροβόλου, ο οποίος ευχαρίστως παρεχώρησε δωρεάν τους χώρους του Πολιτιστικού Ιδρύματος του για τη φιλοξενία της Έκθεσης. Η Οργανωτική Επιτροπή της Έκθεσης εξέφρασε και τότε και εκφράζει και με αυτή την ευκαιρία τις θερμές ευχαριστίες της σε όλους όσοι συνέβαλαν στην επιτυχία αυτής της πράγματι μεγάλης προσπάθειας που προάγει και προβάλλει τον πολιτισμό μας.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται και στους λειτουργούς του ημερήσιου και περιοδικού τύπου, οι οποίοι πρόβαλαν επάξια τη διοργάνωση της Έκθεσης Βιβλίου Τοπικής Ιστορίας και τόνισαν τη μεγάλη σημασία της.

Τα εγκαίνια της Έκθεσης έγιναν υπό την αιγίδα της Υπουργού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Δρος Αθηνάς Μιχαηλίδου, στις 25 Σεπτεμβρίου 2023, η ώρα 5.30 μ.μ. Στα εγκαίνια παρέστησαν υψηλοί αξιωματούχοι του Κράτους, ο Δήμαρχος Στροβόλου και άλλοι δήμαρχοι, Διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικοί, λογοτέχνες, διευθυντές κυβερνητικών Υπηρεσιών και Τμημάτων, εκπρόσωποι εκδοτικών οίκων, δήμαρχοι, πολλοί γνωστοί συγγραφείς, δημοσιογράφοι, και άλλοι πνευματικοί άνθρωποι.

Την έκθεση επισκεπτόταν καθημερινά πλήθος κόσμου, μεταξύ αυτών και οργανωμένες ομάδες μαθητών από διάφορα σχολεία Δημοτικής και κυρίως Μέσης εκπαίδευσης, αλλά και αρκετοί άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο παρέμενε ανοικτή από τη Δευτέρα 25 Σεπτεμβρίου μέχρι την Παρασκευή 29 Σεπτεμβρίου 2023, από τις 11 π.μ. μέχρι τις 6.30 η ώρα μ.μ.

Η διοργάνωση αυτής της Έκθεσης κρίθηκε αναγκαία και πολύ επωφελής, επειδή μετά την τουρκική εισβολή του 1974 και την κατάληψη πολλών κοινοτήτων της πατρίδας μας από τους Τούρκους εισβολείς και την εκδίωξη των Ελλήνων, μόνιμων κατοίκων τους, από τα χωριά και τις πόλεις τους, γράφτηκαν πολλά και σημαντικά βιβλία από τους εκδιωχθέντες κατοίκους των κατεχομένων χωριών, πόλεων και κωμοπόλεων της Κύπρου. Αυτές οι εκδόσεις έγιναν για να διασωθούν στη μνήμη του λαού μας, όχι μόνο τα κατεχόμενα χωριά και οι πόλεις μας, αλλά και τα διάφορα σημαντικά θρησκευτικά, ιστορικά, αρχαιολογικά και άλλα μνημεία και αξιοθέατα της κατεχομένης πατρίδας μας, καθώς επίσης τα έθιμα και οι λαϊκές παραδόσεις και γενικότερα ο λαϊκός πολιτισμός του τόπου μας. Όλα αυτά αποτελούν πολύ σημαντικά δείγματα της πανάρχαιας και πλούσιας ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και μοναδικής ιστορικής μας παράδοσης. Ο μοναδικός και πλούσιος αυτός ιστορικός και πολιτιστικός θησαυρός πρέπει με κάθε τρόπο να διασωθεί και να παραμείνει ζωντανός στη μνήμη των πραγματικών δημιουργών του και κυρίως να μεταλαμπαδεύεται εσαεί από γενιά σε γενιά.

Από μία έστω σύντομη αναφορά στις εκδόσεις βιβλίων της τοπικής ιστορίας

κατά τα τελευταία 80 χρόνια, δηλαδή κατά την περίοδο 1942-2020, μπορούμε να βγάλουμε διάφορα πολύ χρήσιμα συμπεράσματα, εξετάζοντας τις εκδόσεις τέτοιων βιβλίων κατά περιόδους. Τα συμπεράσματα αυτά σε γενικές γραμμές συνοψίζονται στα ακόλουθα:

α) Η έκδοση βιβλίων τοπικής ιστορίας στην Κύπρο, για μια μακρά περίοδο 32 χρόνων, από το 1942 μέχρι την τουρκική εισβολή του 1974, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον βίαιο ξεριζωμό μεγάλου αριθμού Ελληνοκυπρίων, του 40% σχεδόν του συνολικού πληθυσμού της Κύπρου από τα χωριά και τις πόλεις τους, *εκδόθηκαν συνολικά 15 μόνο βιβλία τοπικής ιστορίας. Αυτό σημαίνει ότι πριν την τουρκική εισβολή, κατά μέσο όρο, εκδίδετο μόνο ένα βιβλίο κάθε δύο χρόνια.*

β) Όμως **μετά την τουρκική εισβολή του 1974**, κατά την περίοδο 1975-2007, δηλαδή για μία ισάριθμη σε χρόνια περίοδο επίσης 32 χρόνων, εκδόθηκαν πέραν των 200 βιβλίων τοπικής ιστορίας (των χωριών και των πόλεων) της Κύπρου, δηλαδή 13 φορές περισσότερα βιβλία σε σύγκριση με την αντίστοιχη προηγούμενη περίοδο. Αυτό αναλυτικά σημαίνει ότι, *ενώ πριν την τουρκική εισβολή εκδίδετο μόνο ένα βιβλίο τοπικής ιστορίας κάθε δύο χρόνια, μετά την τουρκική εισβολή, αντί 1 εκδίδονταν 13 βιβλία κάθε δύο χρόνια.* Αυτή η τάση έκδοσης μεγάλου αριθμού βιβλίων τοπικής ιστορίας συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Το γεγονός αυτό αντανακλά τη ζωνή επιθυμία του λαού μας να γνωρίσει όσο το δυνατό περισσότερο και καλύτερα την ιστορία και τον πολιτισμό των προγόνων μας και ιδιαίτερα την ιστορία των κατεχομένων χωριών και πόλεων του νησιού μας.

Μελετώντας και σχολιάζοντας τους πιο πάνω αριθμούς καταλήγουμε στο ασφαλές συμπέρασμα ότι η μεγάλη καταστροφή που έφερε στον τόπο μας η βάρ-

βαρη τουρκική εισβολή, που είχε ως αποτέλεσμα τον βίαιο εξαναγκασμό του λαού μας να εγκαταλείψει τις πατρογονικές του εστίες και τους αγαπημένους τόπους της καταγωγής του, λειτούργησε ως παράγοντας προώδησης της αυτογνωσίας, δηλαδή το γεγονός αυτό μας ανάγκασε να αρχίσουμε να γνωρίζουμε καλύτερα και περισσότερο την ιστορία και τον πολιτισμό μας. Με αυτό τον τρόπο ο λαός μας άρχισε να συνειδητοποιεί περισσότερο τη μεγάλη συμφορά που έπληξε την πατρίδα μας. Έτσι, πολύ γρήγορα αισθάνθηκε την ανάγκη να αρχίσει να καταγράφει και να μελετά την ιστορία των κατεχομένων περιοχών του νησιού μας και να περιγράφει σε διάφορες εκδόσεις βιβλίων τις πανέμορφες πόλεις και τα χωριά μας, τα ήδη, τα έδιμα και τη γενεαλογία τους.

Τίποτε απ' όλα αυτά δεν ξεχνιέται και δεν μπορεί να χαριστεί σε κανένα κατακτητή, αλλά αντίθετα ενισχύει την αποφασιστικότητα και την επιθυμία μας να απελευθερώσουμε το γρηγορότερο τις κατεχόμενες περιοχές του νησιού μας.

Στον τομέα αυτό, σημαντική υπήρξε και η συμβολή του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών - Κ.Ε.Ε., το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και έχει στο ενεργητικό του πάρα πολλές σημαντικές και μοναδικές επιστημονικές εκδόσεις στον τομέα της ιστορίας και άλλους τομείς των επιστημών και του πολιτισμού στον τόπο μας.

Το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών το 1990 δημιούργησε μία Ομάδα Φιλολόγων - Ερευνητών, η οποία επισκεπτόταν συστηματικά για μεγάλο χρονικό διάστημα διάφορες περιοχές της Κύπρου, κυρίως προσφυγικούς συνοικισμούς, αλλά και άλλες περιοχές, από τις οποίες οι ερευνητές αυτοί λάμβαναν σειρά συνεντεύξεων από ηλικιωμένους πρόσφυγες, αλλά και άλλα πρόσωπα, για τα ήδη, τα έδιμα, τις ασχολίες, τα διάφορα επαγγέλματα κτλ. Με αυτό τον τρόπο συγκεντρώθηκε ένα πολύ σημαντικό και αξιόλογο πρωτογενές αρχειακό υλικό με το οποίο εμπλουτίστηκε το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης του Κ.Ε.Ε. Το Αρχείο αυτό υπάρχει στο Κ.Ε.Ε. με την ονομασία **Αρχείο Προφορικής Παράδοσης των κατεχομένων περιοχών της Κύπρου**. Αργότερα, αυτές οι συνεντεύξεις συνεχίστηκαν και σε ορισμένες μη κατεχόμενες περιοχές.

Η σημασία και η μελέτη των βιβλίων της Τοπικής Ιστορίας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και στην περίπτωση των μη κατεχομένων χωριών, επειδή λόγω της έντονης εσωτερικής μετανάστευσης, σε δύσκολες οικονομικές περιόδους, ο τοπικός πληθυσμός συχνά αναγκάζεται να μετοικεί στις μεγάλες πόλεις. Ως εκ τούτου, η συγγραφή βιβλίων τοπικής ιστορίας γι' αυτούς τους ανθρώπους και τα παιδιά τους είναι πολύ χρήσιμη, επειδή τους βοηθά να μάθουν την ιστορία τους και να γνωρίσουν τον πολιτισμό των προγόνων τους.

Μελετώντας τα διάφορα βιβλία, οι αναγνώστες αποθησαυρίζουν πλήθος πληροφοριών για την τοπική και γενική ιστορία, τις παραδόσεις, την προσωπογραφία, την τοπογραφία, τη λαογραφία και πολλά άλλα, που παράλληλα με τη γενική αναδεικνύουν και την τοπική πνευματική φυσιογνωμία της κάθε περιοχής ακόμη και του κάθε χωριού. Έτσι, οι κάτοικοι αποκτούν πλήρη γνώση της συνολικής ιστορίας και ταυτόχρονα του λαϊκού πολιτισμού της χώρας τους.

Αυτό συμβαίνει διότι οι διάφορες περιοχές της κάθε χώρας δεν εξελίσσονται αυτόνομα και ανεξάρτητα από την υπόλοιπη χώρα, αλλά αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου γεωγραφικού χώρου, που έχει κοινό πολιτισμό και κοινή ιστορία, με αποτέλεσμα η γενική ιστορία να εμπλουτίζεται από τις ειδικές λειπομέρειες των όσων διαδραματίστηκαν σε τοπικό επίπεδο.

Η τοπική ιστορία καταγράφει και αναδεικνύει τη σημαντική συμμετοχή των κατοίκων των τοπικών κοινωνιών κάθε περιοχής στο κοινωνικό-πολιτικό γίνεσθαι και τη συνολική ανάπτυξη της χώρας μας, την προσφορά σημαντικών παραγόντων των διαφόρων χωριών στους κοινωνικούς και εθνικούς αγώνες και στη γενική κοινωνική και οικονομική πρόοδο του τόπου μας.

Κλείνοντας, πρέπει ακόμη μία φορά να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν στην πραγματοποίηση αυτής της Έκθεσης Βιβλίου Τοπικής Ιστορίας. Ταυτόχρονα, όμως, θα πρέπει ν' αγωνιζόμαστε ώστε να έλθει σύντομα η ευλογημένη εκείνη ημέρα της απελευθέρωσης των κατεχομένων εδαφών της πατρίδας μας και όλες οι σκλαβωμένες Κοινότητες της Κύπρου μας ν' αρχίσουν να γράφουν τις νέες σελίδες της τοπικής τους ιστορίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι επί ευκαιρία της διοργάνωσης της αναφερθείσας Έκθεσης Βιβλίων Τοπικής Ιστορίας ετοιμάστηκε και κυκλοφόρησε και ένας αντιπροσωπευτικός καλαίσθητος αναμνηστικός **Κατάλογος Βιβλίων Τοπικής Ιστορίας**, με πρωτοβουλία της Διευθύντριας του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών κας Αλίκης Στυλιανού και της κας Βούλας Κοκκίνου, Διευθύντριας του Εκδοτικού Οίκου «Εν Τύποις».